

Artikkel 65, korduvad küsimused

Kuidas toimib piiriülene koostöö isikuandmete kaitse üldmääruse alusel?

Isikuandmete kaitse üldmäärusega nõutakse EMP järelevalveasutustelt tihedat koostööd, et tagada isikuandmete kaitse üldmääruse ühtne kohaldamine ja üksikisikute andmekaitseõiguste kaitse kogu EMPs. Üks nende ülesandeid on piiriüleste andmetöötlusjuhtumites otsustamise koordineerimine.

Isikuandmete piiriülese töötlemise suhtes kohaldatava n-ö ühtse kontaktpunkti mehhanismi kohaselt (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 60) toimib isikuandmete töötlemismenetluses vastutava või volitatud töötleja peamise kontaktpunktina juhtiv järelevalveasutus. Oma liikmesriigi territooriumil tegutsevad andmesubjektide peamise kontaktpunktina asjaomased järelevalveasutused. Juhtiv järelevalveasutus vastutab koostööprotsessi juhtimise eest. Juhtiv järelevalveasutus jagab asjakohast teavet asjaomaste järelevalveasutustega, teeb uurimisi ja koostab juhtumiga seotud otsuse eelnõu ning peab tegema koostööd teiste asjaomaste järelevalveasutustega, et saavutada selle otsuse eelnõu osas konsensus.

Otsuse eelnõu esitamisel konsulteerib juhtiv järelevalveasutus asjaomaste järelevalveasutustega ja nad võivad nelja nädala jooksul esitada asjakohased ja põhjendatud vastuväited otsuse eelnõu kohta (isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 60 lõige 4).

Kui ükski asjaomane järelevalveasutus ei esita vastuväiteid, võib juhtiv järelevalveasutus alustada otsuse vastuvõtmist.

Kui vähemalt üks asjaomane järelevalveasutus ei nõustu otsuse eelnõuga, saab ta esitada asjakohased ja põhjendatud vastuväited, nagu on eespool märgitud. Kui juhtiv järelevalveasutus kavatses vastuväite(d) arvesse võtta, esitab ta kõigile teistele asjaomastele järelevalveasutustele muudetud otsuse eelnõu. Seejärel on asjaomastel järelevalveasutustel aega kaks nädalat (isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 60 lõige 5), et esitada muudetud otsuse eelnõu kohta asjakohased ja põhjendatud vastuväited.

Kui juhtiv järelevalveasutus ei kavatses vastuväidet või vastuväiteid järgida ja seetõttu tekib otsuse eelnõu või muudetud otsuse eelnõu osas vaidlus ja kui konsensust ei ole võimalik saavutada, kasutatakse järjepidevuse mehhanismi. See tähendab, et juhtiv järelevalveasutus on kohustatud pöörduma juhtumiga Euroopa Andmekaitsekoogu poole (edaspidi: „andmekaitsekoogu“).

Seejärel tegutseb andmekaitsekoogu vaidluste lahendamise organina ja võtab ühe kuu jooksul alates sisulise küsimuse esitamisest kahekolmandikulise häälteenamusega vastu otsuse, mis on juhtivale järelevalveasutusele ja asjaomastele järelevalveasutustele siduv (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 65). Kui juhtum on keeruline, saab seda tähtaega pikendada ühe kuu võrra. Kui andmekaitsekoogu ei suuda eespool nimetatud tähtaja jooksul kahekolmandikulise häälteenamusega otsust vastu võtta, tuleks otsus võtta vastu lihthäälteenamusega. Kui andmekaitsekoogu liikmete hääled jagunevad võrdselt, on otsuse vastuvõtmisel määrav andmekaitsekoogu esistuja hääl.

Juhtiv järelevalveasutus ja mõnes olukorras asjaomane järelevalveasutus, kellele kaebus esitati ja kes adresseerib otsuse kaebuse esitajale, peab oma lõpliku otsuse vastu võtma andmekaitsekoostööotsuse alusel, mis adresseeritakse vastutavale või volitatud töötajale ning (kui asjakohane) kaebuse esitajale.

Kes võib käivitada vaidluste lahendamise mehhanismi?

Kui ühtse kontaktpunkti menetluses tekib järelevalveasutuste vahel vaidlus, tuleb käivitada vaidluste lahendamise mehhanism. Juhtival järelevalveasutusel on kohustus see protsess käivitada, kui ta ei kavatse järgida asjaomaste järelevalveasutuste asjakohaseid ja põhjendatud vastuväiteid või usub, et vastuväide ei ole põhjendatud või asjakohane.

Lisaks ühtse kontaktpunkti mehhanismile võib juhul, kui järelevalveasutus ei taotle isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 64 alusel arvamust otsuse eelnõu kohta või ei järgi andmekaitsekoostööotsuse arvamust, iga järelevalveasutus ning samuti Euroopa Komisjon käivitada artikli 65 kohase menetluse.

Juhtum on isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 65 alusel esitatud andmekaitsekoostööotsusele – mis saab edasi?

Kui juhtum suunatakse andmekaitsekoostööotsusele, on tal otsuse vastuvõtmiseks aega üks kuu. Seda tähtaega võib pikendada ühe kuu võrra, sõltuvalt küsimuse keerukusest. Selle tähtaja jooksul tuleb kahekolmandikulise hääleteenamusega võtta vastu siduv otsus.

Kui andmekaitsekoostööotsuse ei ole suutnud selle aja jooksul otsust vastu võtta, võtab ta otsuse vastu kahe nädala jooksul pärast teise kuu möödumist. Viimasel juhul võetakse otsus vastu lihthääleteenamusega.

Kui andmekaitsekoostööotsuse liikmete hääled jagunevad võrdselt, on otsuse vastuvõtmisel määrav andmekaitsekoostööotsuse eesistuja hääl.

Sel ajal on ühtse kontaktpunkti menetlus peatatud ja asjaomased järelevalveasutused ei saa andmekaitsekoostööotsusele suunatud juhtumi kohta otsust vastu võtta.

Kellele otsused adresseeritakse?

Kõik vaidluste lahendamise mehhanismi raames tehtud otsused adresseeritakse riiklikele järelevalveasutustele. Andmekaitsekoostööotsuse otsus on neile siduv.

Mis saab edasi?

Kui andmekaitsekoostööotsuse on otsuse vastu võtnud, teeb andmekaitsekoostööotsuse eesistuja selle põhjendamatu viivitusega asjaomastele riiklikele järelevalveasutustele teatavaks.

Seoses ühtse kontaktpunkti menetlusega peab juhtiv järelevalveasutus või peavad asjaomased järelevalveasutused, kellele kaebus esitati, oma lõpliku otsuse vastu võtma andmekaitseenõukogu otsuse alusel, mis adresseeritakse vastutavale töötlejale või volitatud töötlejale ja (kui asjakohane) kaebuse esitajale. Seda tehakse põhjendamatu viivitusega ning hiljemalt ühe kuu jooksul alates sellest, kui andmekaitseenõukogu on oma otsusest teavitanud. Juhtiv järelevalveasutus ja asjaomased järelevalveasutused teatavad andmekaitseenõukogule, mis kuupäeval teatati lõplik otsus vastutavale töötlejale või volitatud töötlejale ja kaebuse esitajale. Pärast selle teatamist avaldab andmekaitseenõukogu otsuse oma veebilehel.

Juhtiva järelevalveasutuse ja asjaomaste järelevalveasutuste lõplikud otsused tehakse isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 60 lõigete 7, 8 ja 9 kohaselt. Lõplikus otsuses tuleb viidata andmekaitseenõukogu otsusele ja selles tuleb märkida, et see avaldatakse andmekaitseenõukogu veebilehel. Juhtiva järelevalveasutuse ja asjaomaste järelevalveasutuste lõplikele otsustele lisatakse andmekaitseenõukogu otsus.

Millal avaldatakse andmekaitseenõukogu otsus?

Kui juhtiv järelevalveasutus või mõnel juhul kaebuse esitanud asjaomane järelevalveasutus on teavitanud andmekaitseenõukogu kuupäevast, mil teavitati vastutavat töötlejat või volitatud töötlejat ja (kui asjakohane) kaebuse esitajat lõplikust otsusest, avaldab andmekaitseenõukogu oma otsuse oma veebilehel.

Kas järelevalveasutus võib vaidlustada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 65 kohase andmekaitseenõukogu otsuse?

Kui andmekaitseenõukogu otsuste adressaadiks olevad asjaomased järelevalveasutused soovivad otsused vaidlustada, peavad nad esitama Euroopa Kohtule hagi kahe kuu jooksul alates sellest, kui otsused neile teatavaks tehti.

Kas vastutav töötleja, volitatud töötleja või kaebuse esitaja saab vaidlustada artikli 65 kohase andmekaitseenõukogu otsuse?

Andmekaitseenõukogu poolt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 65 alusel vastu võetud otsused on riiklikele järelevalveasutustele siduvad, sest nad võtavad oma lõpliku otsuse vastu andmekaitseenõukogu otsuse alusel. Andmekaitseenõukogu siduvad otsused adresseeritakse peamiselt riiklikele järelevalveasutustele ja on neile siduvad.

Kui andmekaitseenõukogu otsused puudutavad otseselt ja isiklikult vastutavat töötlejat, volitatud töötlejat või kaebuse esitajat, võivad nad esitada hagi selliste otsuste tühistamiseks kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 263 kahe kuu jooksul alates nende avaldamisest andmekaitseenõukogu veebilehel.

Ilma et see piiraks seda ELi toimimise lepingu artiklist 263 tulenevat õigust, on igal füüsilisel või juriidilisel isikul ka õigus pöörduda liikmesriigi pädeva kohtu poole, et saada tõhus õiguskaitsevahend järelevalveasutuse kõnealuste lõplike otsuste vastu, millel on tema suhtes õiguslikud tagajärjed. Seda õigust tuleb kasutada kooskõlas kohaldavate riiklike õigusaktidega.

Kui andmesubjekt või vastutav/volitatud töötleja vaidlustab riiklikus kohtus järelevalveasutuse otsuse – isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 65 kohase andmekaitsekoostöö otsuse rakendamise – ja küsimuseks on üldmääruse artikli 65 kohaselt rakendatud andmekaitsekoostöö otsuse kehtivus, ei ole sellel riiklikul kohtul õigust kuulutada üldmääruse artikli 65 kohast andmekaitsekoostöö otsust õigustühiseks, vaid ta peab esitama kehtivuse küsimuse Euroopa Kohtule kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 267.

Riiklik kohus võib siiski otsustada, et ta ei esita andmekaitsekoostöö otsuse kehtivuse küsimust Euroopa Kohtule, kui füüsilisel või juriidilisel isikul oli õiguslikel tingimustel võimalus esitada hagi otsuse tühistamiseks Euroopa Kohtule, kuid ta ei teinud seda ELi toimimise lepingu artiklis 263 sätestatud tähtaja jooksul.

Kas on muid olukordi, mis võivad käivitada vaidluste lahendamise mehhanismi?

Vaidluste lahendamise mehhanismi ei käivitata üksnes siis, kui juhtiv järelevalveasutus „ei järgi asjaomaste järelevalveasutuste asjakohast ja põhjendatud vastuväidet või lükkab vastuväite kui mitteasjakohase ja/või põhjendamatu tagasi“ (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 60). Seda saab käivitada ka konkreetsetel artikli 65 lõikes 1 sätestatud erijuhtudel, näiteks kui esineb lahkavamusi, kes järelevalveasutus peaks tegutsema juhtiva järelevalveasutusena.

Lisaks on teatud tingimustel, mis on loetletud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 64 lõikes 1, igal pädeval järelevalveasutusel kohustus taotleda enne oma riikliku otsuse eelnõu vastuvõtmist (nt enne uute tüüplepingute kinnitamist) andmekaitsekoostöö arvamust. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 64 lõike 2 kohaselt võib järelevalveasutus taotleda ka andmekaitsekoostöö järjepidevuse kohast arvamust mis tahes üldkohaldatava või mitmes liikmesriigis mõju avaldava küsimuse korral. Kui järelevalveasutus ei taotle isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 64 lõikes 1 loetletud juhtumite korral andmekaitsekoostöö arvamust või ei järgi üldmääruse artikli 64 alusel esitatud andmekaitsekoostöö arvamust, võib iga järelevalveasutus ja Euroopa Komisjon käivitada artikli 65 alusel selles küsimuses vaidluste lahendamise korra.

Euroopa Kohus on selgitanud oma otsuses kohtuasjas C-311/18 (Schrems II) (punkt 147):

„Mis puudutab andmekaitsevoliniku esile toodud asjaolu, et erinevate liikmesriikide järelevalveasutused võivad sellise kolmanda riigi suunal toimuva isikuandmete edastamise suhtes teha lahknevaid otsuseid, siis tuleb lisada, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 55 lõikest 1 ja artikli 57 lõike 1 punktist a tuleneb, et üldjuhul on iga järelevalveasutuse ülesanne jälgida selle määruse järgimist oma liikmesriigi territooriumil. Peale selle on üldmääruse artikli 64 lõikes 2 erinevate otsuste vältimiseks ette nähtud, et järelevalveasutus, kes leiab, et isikuandmete edastamine teatavasse kolmandasse riiki tuleb üldkehtivald keelata, võib pöörduda Euroopa andmekaitsekoostöö arvamuse saamiseks ja juhul, kui mõni järelevalveasutus antud arvamust ei järgi, võib andmekaitsekoostöö selle määruse artikli 65 lõike 1 punkti c alusel teha siduva otsuse.“